

Цар Давид (1000-961. п. Х)

Предмет: Старозаветна историја

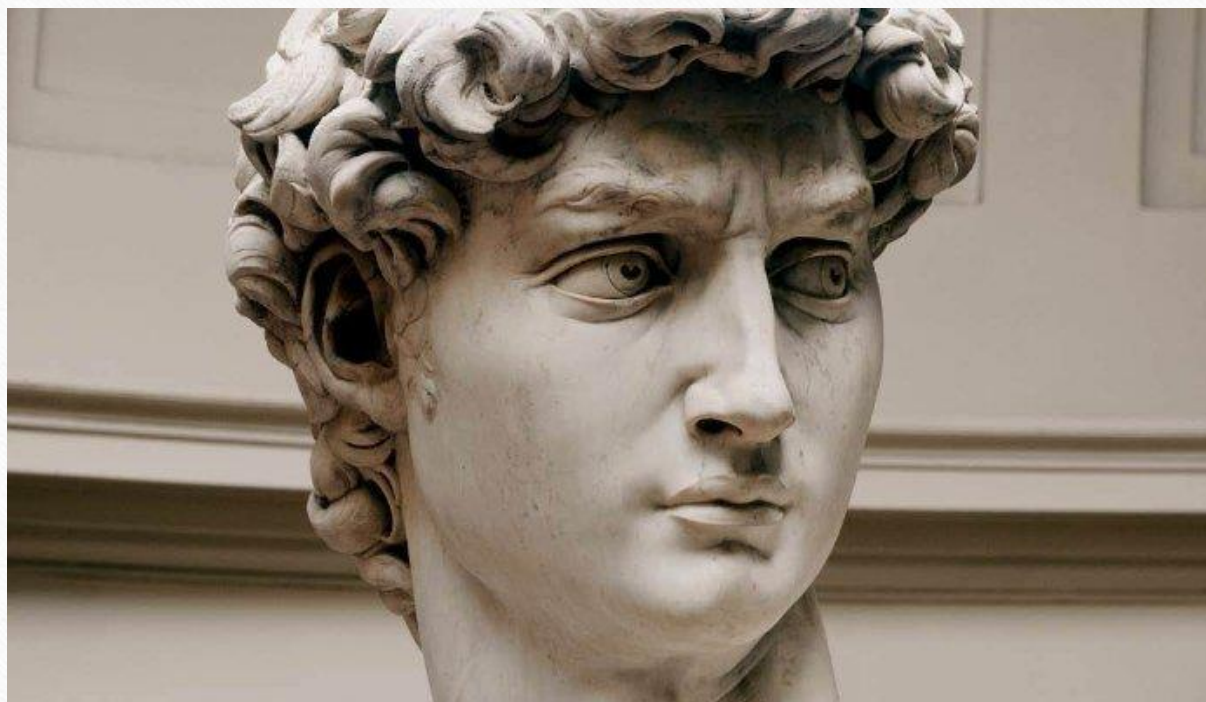
Ненад Божовић

Београд, 06.12.2017.

Литература

- Д. Милин, *Старозаветна историја*, 143-145.
- Ц. Дрејн, *Увођење у Стари Завет*, 112-120.
- М. Куган, *Оксфордска историја библијског света*, 251-312.

Цар Давид (1000-961. г. пХ)

Давидов успон

- Пораз Голијата и бројна херојства – популарност у народу
- Сукоб са све слабији Саулом;
- Давид у Хеврону – подршка јужних племена и проглашење за цара око 1000. г. пХ
- Боравак у Хеврону 7 година и 33 у Јерусалиму
- Давид и Исвостеј - битка код Гаваонског језера, Авенир
- Однос Давида према Сауловој династији – однос са Јонатаном, Мефивостеј

Сличности и разлике између Саула и Давида

- Изрази за означавање Саула и Давида као царева: *nagid* – „принц“, „владар“ (1Сам 9, 16; 10, 1 итд.) харизматични војни и политички лидер, а Соломон и каснији цареви *melek* – цареви, династички монарси (српски превод цар, а не краљ)
- Разлика између *nagid melek* показује развој схватања ране монархије
- Разлика између Саула и Давида као владара: Саул непромишљен, депресиван, љубоморан, нестрпљив и афективан – Давид промишљен, живахан и весео, стрпљив, одлучан; више тактичности у управљању племенима, стварање моћног савеза
- Ратови цара Давида: ратови са Филистејцима, ратови са Моавом, Амоном и Едомом, проширење на Дамаск и западну Сирију
- Сплетке и буне: Авесаломова буна, Севина буна

Освајање Јерусалима

- Освајање Јерусалима кроз одред војника који су ушли кроз водоводну цев (2Сам 5, 6-10)
- Цев водила од извора Гихон (Геона) до унутрашњости цитаделе
- Април 2017: израелски археолози Рони Рејх (Хаифа) и Ели Шукрон (Музеј антиквитета) открили масивну хананску цитаделу која је штитила извор Гихона од упада непријатеља и од људи који су долазили по воду (више: <https://www.biblicalarchaeology.org/daily/biblical-sites-places/biblical-archaeology-sites/canaanite-fortress-discovered-in-the-city-of-david/>)

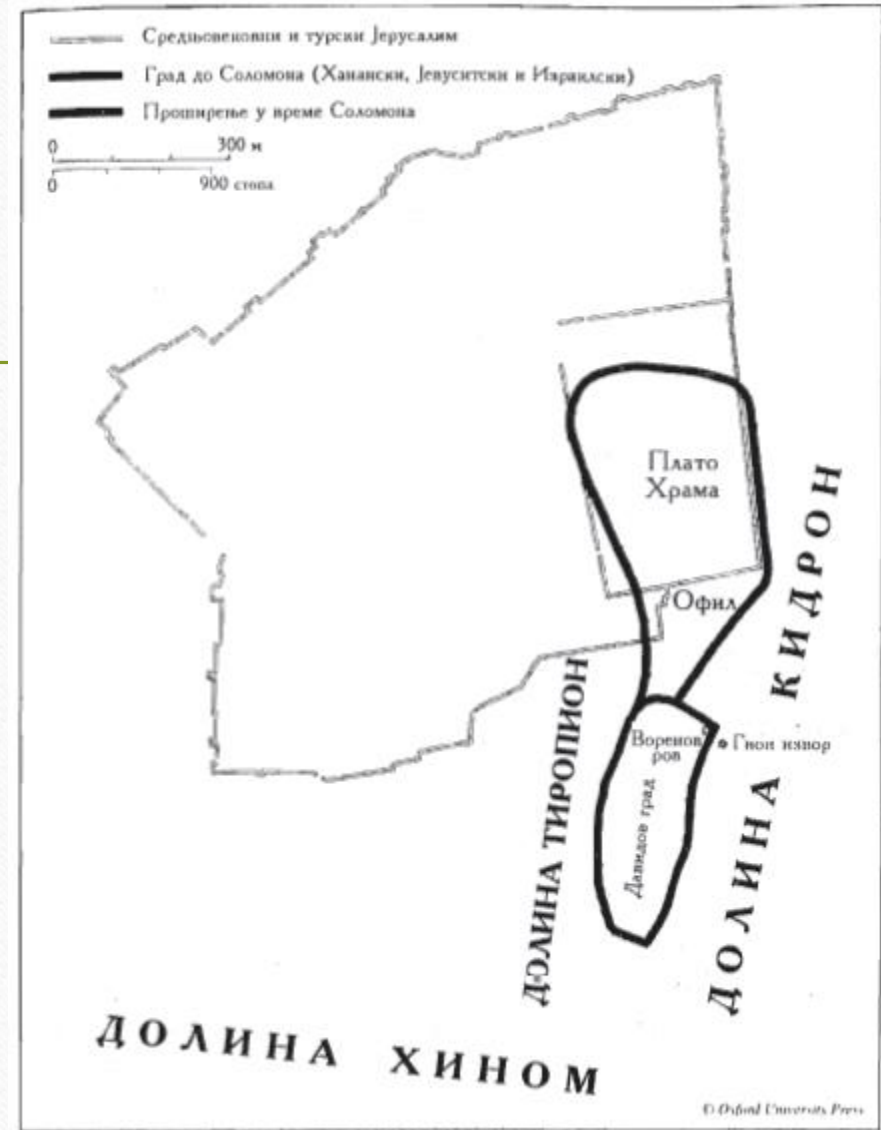

Премештање престонице

- Премештање престонице из Хеврона у Јерусалим (Дрејн, 116) – паметан потез, град није припадао ни једном племену што је предупредило љубомору у племенским интересима
- Јерусалим уклоњен као „тампон-зона“ између северних и јужних племена – постаје центар уједињења
- Доношење Ковчега Завета у Јерусалим – обезбеђивање надплеменског идентитета (Синајски Савез) везаног за круну

Јерусалим као престоница

- Изградња палате и зидина, фортификација града – поправљање јевуситских зидина и додавање зидова у правцу севера – ширење града да обухвати простор за храм

Савремена археолошка истраживања у Јерусалиму

- Давидов град (The City of David) – археолошки локалитет
- Сукоб археолога по питању датирања археолошких артефаката и остатака зидина – управо се овај период данас најинтензивније истражује и постоји велика вероватноћа да ће ускоро бити више открића
- Отежане околности истраживања
- Историчарка и археолог Елијат Мазар – највероватније нашла првобитне зидине Јерусалима и палате из Давидовог доба (преправљене јевуситске зидине са Давидовим проширењима и дорадама у археологији познате као Large Stone Structure), истраживача почела 1993. и даље се настављају;
- Оспоравања ове тезе (археолог Израел Финкелштајн)

Библијски извештаји о Давиду

Табела 5.1 Релативне дужине приче о Саулу, Давиду и Соломону

	САУЛ	ДАВИД	СОЛОМОН
Процент грађе ^а у 1 и 2Сам 1Цар	12½ ^б	67½	20
Број глава у 1 и 2Сам и 1Ц	7 ^в	40	9
Број глава у <i>Дневницима</i>	1	19	9

^а Израчунато на основу укупног простора саставних поглавља и стихова (није реч о укупном броју поглавља која су су различите дужине).

^б Повећава се на 21% ако се уврсти грађа која се односи на Давида и Саула.

^в Не обухвата преклапање са Давидом.

- Централна улога цара Давида у девтерономистичкој историји
- Лик узоритог, али не савршеног цара
- он пада (епизода са Уријом), али и устаје (покајање)

Историичност библијских извештаја

- Веродостојност библијских списа по питању историичности – језик древан, архаичан, описи околности поклапају се са друштвено-политичко ситуацијом, проистицање из аутентичних сведочанстава
- Попис садржаја библијске грађе о историјским аспектима: економске активности, административне олуке, војне операције и међународни односи – Соломон 45%, Давид 8% и Саул 5% - примери овакве грађе (нпр. 2Сам 8, 16-18 и 2Сам 20, 23-26)

Историичност библијских извештаја

- Давид и Соломон у Књигама дневника – разлика у односу на ДИ
- Дн доноси још обиље историографских података, али изоставља приповест о Урији и Витсавеји као и о Соломоновим женама – даје улешпану верзију за разлику од девтерономиста
- Књиге дневника – топографски и генеалогски подаци најприближнији моделама настањености реконструисаним у модерним истраживањима методом реконструкције

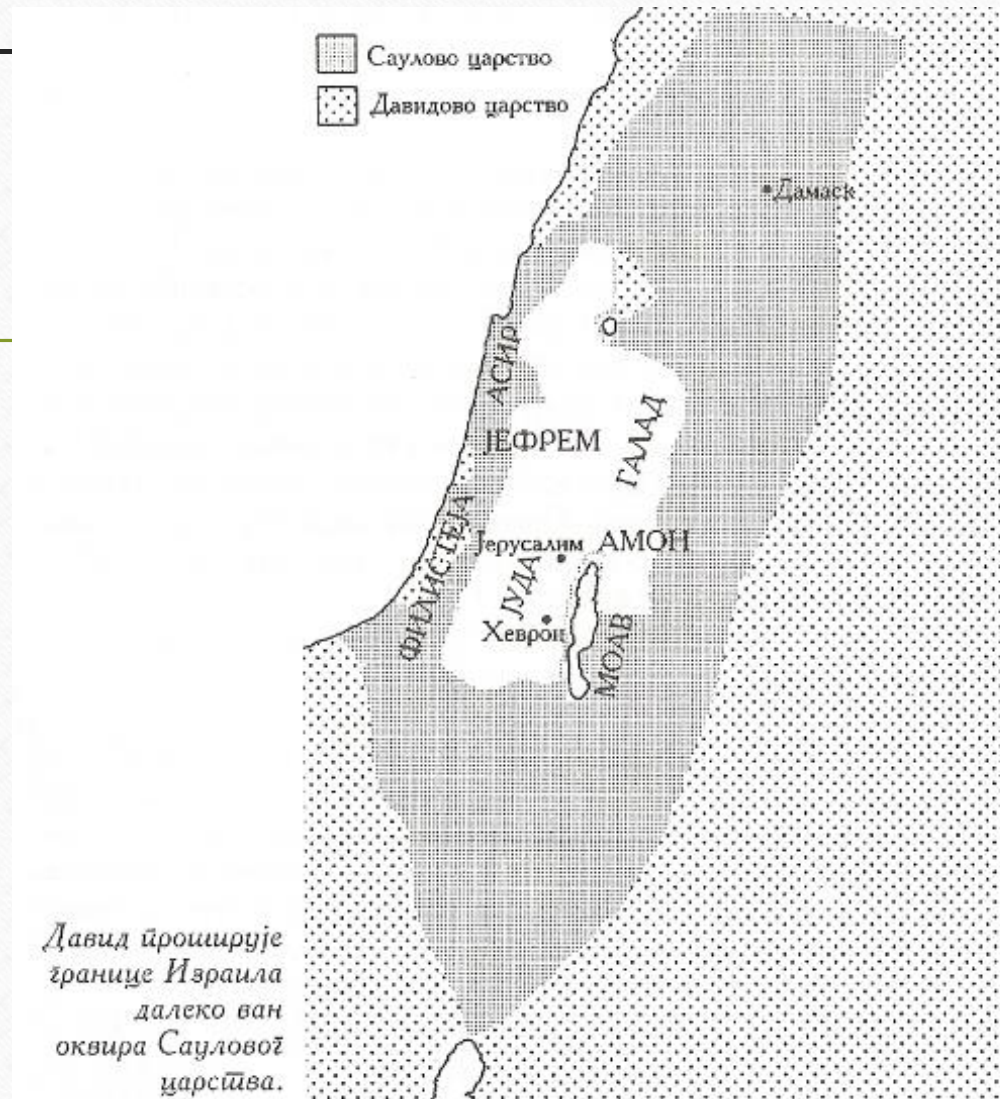
Ванбиблијска сведочанства о Давиду

- Стела из Тел-Дана, IX век - сиријски цар Азаило извештава о походу на Јудеју и Израилъ – „цар Израилъа“ и „цар из куће Давидове“, подељена монархија

Границе Давидове државе – Давидова освајања

- Ратови цара Давида: ратови са Филистејцима, ратови са Моавом, Амоном и Едомом, проширење на Дамаск и западну Сирију
- Граница од Акабског залива на југу до Сирије на северу, од Зајорданије до Средоземног мора
- Велико проширење Саулове територије

Археолошки докази у прилог границама ране монархије

- расподела заједничког обрасца керамике у многим селима и градовима – доказ за велико ширење царства, занатски центри и трговина која је ширила ову робу (Куган, стр. 283)
- Ширење средстава путем организоване путне мреже – измештање сеоских грнчара
- Истообразни обичаји сахрањивања – гробне јаме са локулима (нишама) у којима се полажу тела и керамика их прати

Насељавање Негева

- Ширење језгра Јудеје ка југу
- Камене тврђаве или куле са домаћим структурама и расутим оборима за животиње
- Пограничне области се насељавају људима из пренасељених средина и чувају границу од египатских претензија Египат
- Слом ових насеобина у Сисаковом походу 925. г. пХ

Давидове државничке реформе - администрација

- Увођење нових служби: бележници, секретари, надзорници, управитељи, саветници (секретари), порезници
- Давид је проширио и систематизовао првобитну Саулову администрацију: најнепосредније сведочанство је листа чиновника у 2Сам 8, 16-18 и 2Сам 20, 23-26
- листа у 2Сам 20 представља већ примену искуства владања: двоструки број чиновника, преношење дужности за палату са Давидових синова на посебног службеника Иру
- *надзорник радне снаге* – ратни заробљеници (Амон, Моав, Едом 2Сам 8, 2-14; 12, 31) као радна снага на подизању палате и других државних градитељских подухвата

Давидове државничке реформе - војска

- Лична гарда: „одред храбрих“ – шест стотина најоданијих присталица из времена хајдуковања под Саулом и Авесаломом (делио им земљу и плен од непријатеља, обасипао их пажњом и повластицама, постављао на високе положаје)
- Генерали Јоав, Венаја
- Војни савет: три виша и тридесет нижих заповедника
- Увођење команданата израиљске војске и команданата стране војске која је у саставу израиљске пешадије – плаћеници и принудна војна снага
- штабни официри из Јудиног племена – фактор сродности и оданост

Давидове државничке реформе - СВЕШТЕНСТВО

- двоструко већи број свештеничких служби – круна поставља свештенике у разним светилиштима широм земље (пратило је давање земље на дар у приватно власништво – обезбеђивање оданости круни)
- задужења свештеника не само богослужбена, већ и судска као и прикупљање прихода (материјалних дарова)

Давидови градитељски подухвати

- Фортификација града, палата
- монументалне структуре делују као визуелна пропаганда – оне изазивају дивљење њиховом градитељу као и утисак код суседа о моћи државе и њеног монарха
- покушај изградње Храма – Бог не даје Давиду да сагради Храм због „пролирене крви“

Одлике монархије - апсолутизам или поштовање Закона?

- упркос Давидовом државном апарату који спроводе наведени чиновнички слојеви: свештенство, дворани, надзорници, трговци, земљопоседници, генерали и заповедници – само мали део становништва
- постоје старешине по читавом Израљу који има право гласа у управљању – рана монархија није апсолутна монархија, старооријентална деспотија
- монарх мора да поштује Савез са Синаја односно Мојсијев Закон

Утицај лика цара Давида на каснију историју

- Давид као симбол – борба малог против великог (Давид и Голијат) и симбол победе ума над сировом снагом; симбол опстајања малог народа

Давидова звезда

- Magen David – не помиње се у Библији, и има прилично касни почетак (није утврђено да ли крај антике или рани Средњи век); рабини сматрају да је то симбол Јудиног племена и да је био симбол који је Давид носио на штиту, али ово није доказано. Она је у ционистичком покрету узета као симбол обнове древног Израела у нови Израел 1948. године; цар Давид као оснивач монархије и симбол јаке државе је повезан са знаком звезде.

